

LIETUVOS RESPUBLIKOS MINISTRAS PIRMININKAS

Gedimino pr. 11, LT-01103, Vilnius, tel. +370 5 2098851, el. p. LRVkanceliarija@lr.lt

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2023-12-2023-
12-20 Nr. S-3630

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2021 M. KOVO 10 D. NUTARIMO NR. 155 „DĖL AŠTUONIOLIKTOSIOS LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO PLANO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO

Vyriausybės kanceliarija, bendradarbiaudama su ministerijomis, parengė ir teikia Vyriausybei svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimo Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Projektas).

Projektu siūloma patvirtinti trumpesnį ir į esmingiausius Vyriausybės įsipareigojimus sufokusuotą Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą (toliau – Planas) paskutiniams Vyriausybės kadencijos metams.

Vyriausybė savo kadencijos pradžioje buvo patvirtinusi itin išsamų Planą Vyriausybės programai įgyvendinti, kurį sudarė apie 700 veiksmų. Plane numatyti reguliaciniai, analitiniai, investiciniai ir komunikaciniai veiksmai visam Vyriausybės kadencijos laikotarpiui. Pažymėtina, kad daug Plane numatytų veiksmų jau yra įgyvendinta (įgyvendinimo statistika pateikiama toliau), įgyvendinama kaip tęstinė atsakingų institucijų veikla, priėmus reikalingus sprendimus, atlikus esminius darbų inicijavimo ir pradžios veiksmus, taip pat bus įgyvendinta iki 2023 m. pabaigos. Plano veiksmų įgyvendinimo metu išmoktos pamokos suteikė reikšmingo žinojimo, kaip konkretūs dalykai turėtų (galėtų) būti įgyvendinami praktikoje, kad realiai spręstume viešosios politikos problemas ir šalintume susidariusias neigiamas situacijas. Akivaizdžia būtinybė tapo duomenų naudojimas sprendimų priėmimo procese ir visų pirma problemai nustatyti, kur tiksliausia ir taikliausia sutelkti visų dėmesį. Sprendimų grindimas duomenimis parodė, kad dalį Plano veiksmų tikslinga atnaujinti ir pakreipti šiek tiek kita linkme, nei manyta 2021 m. Reikšmingi globalūs ir regioniniai įvykiai 2021–2023 m. taip pat padiktavo poreikį kai kuriuos Plano veiksmus patikslinti, atnaujinti, nustatyti naujų veiksmų, kurie reikalingi Vyriausybės programai įgyvendinti, įvertinus visas pakitusias aplinkybes, ar kuriuos padiktavo realios praktinės situacijos. Visa tai kartu paskatino iš esmės peržiūrėti Planą – t. y. paskutiniams Vyriausybės kadencijos metams Plane numatyti svarbiausius ir esmingiausius darbus, kuriuos Vyriausybė mato kaip būtinus įgyvendinti ir įsipareigoja pabaigti įgyvendinti iki kadencijos pabaigos, kartu nedubliuojant kituose planavimo dokumentuose numatytų darbų, taip pat nedubliuojant kitomis priemonėmis renkamos ir stebimos informacijos apie atliekamus darbus.

Projektą parengti, be to, kas išvardyta, paskatino ir šios priežastys:

pirminiame Plane buvo numatyta apie 200 analitinių veiksmų, kurie buvo skirti toms Vyriausybės programos nuostatoms atspindėti, dėl kurių dar nebuvo žinoma, koku tinkamiausiu

ir optimaliu būdu reikėtų įgyvendinti atitinkamą Vyriausybės programos nuostatą. Tokie veiksmai dažniausiai apėmė analizių, tyrimų, vertinimų atlikimą, viešąsias konsultacijas, metodinių įrankių parengimą, kuriuos pasitelkiant buvo siekiama patikrinti, ar yra (ir kokia ji yra) tikroji sprendina viešosios politikos problema. Pažymėtina, kad atlikus dalį analitinių veiksmų buvo rengiami ir priimami konkretūs sprendimai, kurie kaip antrasis etapas buvo suplanuoti tarp reguliacinių ar investicinių veiksmų, o atlikus dalį kitų veiksmų nuspręsta, kad šiuo metu tolesni veiksmai nereikalingi. Tad pasidarė akivaizdus poreikis iš esmės pakeisti tokio tipo Plano veiksmų sąrašą, neklaidinant dėl tokių veiksmų aktualumo;

reikšmingą pirminio Plano dalį sudarė reguliaciniai veiksmai, kuriais buvo suplanuoti teisėkūros veiksmai – įstatymų, Vyriausybės nutarimų, ministrų įsakymų parengimas. Vadovaudamasi pirminiame Plane numatytais reguliaciniais veiksmais, Vyriausybė tvirtina Vyriausybės pasiūlymus dėl kiekvienos Seimo sesijos darbų programos ir organizuoja dalį savo teisėkūros proceso. Per trejus metus pasikeitusios aplinkybės iš esmės pakeitė prielaidas, kuriomis vadovautasi planuojant teisėkūros veiksmus 2021 m., tad dalis teisėkūros veiksmuose suplanuotų rezultatų yra įgyvendinti nebūtinai teisėkūros būdu, o dalis tapo neaktualūs priėmus kitus susijusius sprendimus. Pažymėtina, kad tos teisėkūros iniciatyvos, kurių nėra Projekte, bet Vyriausybė planuoja jas parengti, įgyvendindama programinius įsipareigojimus, bus planuojamos Vyriausybės pasiūlymuose dėl atitinkamų Seimo sesijos darbų programų, kurie tvirtinami Vyriausybės nutarimais prieš prasidedant kiekvienai Seimo sesijai, ir atitinkamai paviešinamos;

Vyriausybės programiniai įsipareigojimai, kuriems įgyvendinti buvo reikalingi finansiniai ištekliai, buvo suplanuoti kaip Plano investiciniai veiksmai, kuriems įgyvendinti, vadovaujantis strateginio valdymo sistemos reikalavimais, buvo rengiamos ir tvirtinamos nacionalinės plėtros programos, pažangos priemonių aprašai, taip pat planuojamos konkrečios veiklos, atliekant sąnaudų ir naudos analizę. Šiuo metu absoliuti dauguma pirminiame Plane suplanuotų investicinių veiksmų jau yra įgyvendinami ir jų įgyvendinimas bus tęsiamas toliau. Pažymėtina, kad itin reikšminga dalis šių veiksmų finansuojami 2021–2027 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos lėšų ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų investicijomis. Aptariamų veiksmų įgyvendinimą per susijusių pažangos priemonių įgyvendinimą galima stebėti interneto svetainėje www.2021.esinvesticijos.lt ir Europos Sąjungos investicijų administravimo informacinėje sistemoje INVESTIS, todėl nebetikslinga tokio pobūdžio veiksmus pakartotinai planuoti ir Plane;

Aštuonioliktosios Vyriausybės darbas didelio neapibrėžtumo ir vis naujų išorinių, nuo Vyriausybės valios nepriklausančių iššūkių sąlygomis, taip pat įgyta patirtis ir išmoktos pamokos neišvengiamai paveikė dalies Vyriausybės programinių įsipareigojimų įgyvendinimą. Veikiant tokiomis aplinkybėmis, teko koreguoti politinę darbotvarkę ne tik reaguojant į krizes; kartu reikėjo papildomai sutelkti dėmesį šalies atsparumo įvairiose srityse stiprinimo darbams. Todėl atsirado poreikis tikslinti anksčiau suplanuotus veiksmus atitinkamai juos pakreipiant, suplanuoti ir visiškai naujų veiksmų, kuriuos Vyriausybė mato kaip būtinus atlikti iki kadencijos pabaigos, sprendžiant naujas problemas ir naujus iššūkius, užtikrinant priimtų ir (ar) įgyvendinamų sprendimų rezultatų tvarumą.

Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytas aplinkybes, Projekte pateikiamas Planas yra parengtas išskiriant svarbiausius (prioritetinius) programinius įsipareigojimus paskutiniais Vyriausybės kadencijos metais, siekiant, kad jis būtų trumpas, aiškus, konkretus, nekuriantis papildomos administracinės naštos reikalavimu atsiskaityti už Vyriausybės programos įgyvendinimą skirtingomis formomis. Svarbu pažymėti, kad jau pradėti darbai, kuriais

įgyvendinamos Vyriausybės programos nuostatos (pvz., investicinės priemonės ir konkrečių projektų finansavimas, komunikacinės kampanijos, reguliacinės priemonės rengiant įgyvendinamuosius teisės aktus ir kt.), bus tęsiami ir jų įgyvendinimas užtikrinamas, neatsižvelgiant į tai, ar jie nurodyti Projekte, ar ne. Taip pat bus vykdoma jų įgyvendinimo stebėseną ir informacija apie svarbiausius rezultatus bus pateikiama Valstybės pažangos ataskaitoje.

Pirminiame plane numatytų veiksmų įgyvendinimas:

- 2021 m. buvo suplanuotas 101 veiksmas. Iš jų įvykdyta ne mažiau kaip 85 proc., o kiti veiksmai susiję su pirmiau nurodytomis aplinkybėmis, dėl kurių prirėkė atnaujinti Planą;
- 2022 m. iš viso planuota įvykdyti 261 veiksmą. Iš jų iki 2023 m. III ketvirčio pabaigos įvykdyta apie 80 proc., kiti veiksmai vis dar vertinami kaip įvykdyti iš dalies ir dar nėra sukurto galutinio planuoto rezultato, arba taip pat susiję su pirmiau nurodytomis aplinkybėmis, dėl kurių prirėkė atnaujinti Planą;
- 2023 m. planuojama įvykdyti 154 veiksmus. Iš jų iki 2023 m. III ketvirčio pabaigos įvykdyta apie 40 proc. Faktinė informacija apie kitų veiksmų įvykdymą bus žinoma 2024 m. sausį, tačiau jau dabar galima teigti, kad atitinkama dalis veiksmų taip pat susiję su pirmiau nurodytomis aplinkybėmis, dėl kurių prirėkė atnaujinti Planą.

Toliau pateikiame trumpą skirtingose viešosios politikos srityse atliktų darbų, įgyvendinant Vyriausybės programą, santrauką. Pažymėtina, kad tai tik nedidelė dalis visų įgyvendintų darbų. Detaliau su atliktais darbais atskirose srityse galima susipažinti ministerijų veiklos ataskaitose, kurios skelbiamos ministerijų interneto svetainėse, taip pat Vyriausybės ataskaitose Seimui.

Švietimo ir mokslo srityje 2021 m. rugsėjo 1 d. pasirašytas parlamentinių partijų susitarimas dėl švietimo politikos vizijos dešimčiai metų (2021–2030 m.), kurio įgyvendinimo kryptimis Vyriausybė nuosekliai dirbo visus metus, rengdama ir priimdama reikalingus sprendimus, įgyvendindama numatytus pokyčius ir kt. Švietimo srityje Vyriausybė suplanavo ir nuosekliai įgyvendina dvi Vyriausybės kadencijos reformas – programą „Tūkstantmečio mokyklos“ ir projektą „EdTech skaitmeninė švietimo transformacija“, kuriomis siekiama: i) ne mažiau nei 250-yje mokyklų įgyvendinant švietimo pažangos programą „Tūkstantmečio mokyklos“, stiprinti savivaldybių mokyklų tinklą: keturiose srityse (lyderystė veikiant, įtraukusis, kultūrinis ir STEAM ugdymas) inicijuoti ir išbandyti naujus ugdymo modelius ir veiklas, per praktines veiklas ir partnerystes tobulinti mokytojų kompetencijas, sukurti reikalingą mokymuisi infrastruktūrą, užtikrinti tinklaveiką ir mokymosi išteklių prieinamumą; ii) sustiprinti ne mažiau nei 2500 mokytojų ir dėstytojų skaitmenines kompetencijas ir sukurti 69 šiuolaikiškam ugdymui reikalingas naujas skaitmenines mokymo(si) priemones. Vyriausybė patvirtino, o vėliau ir į įstatymo lygmenį perkėlė ilgai brandintus sprendimus dėl mokyklų tinklo pertvarkymo kriterijų. Atnaujintos ir patvirtintos priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosios programos. Priimti sprendimai dėl jungtinių klasių naikinimo, kuriose kartu mokėsi 5–8 klasių mokiniai. Peržiūrėtas ir sustiprintas profesinio mokymo įstaigų tinklas. Mokslo ir studijų įstatyme suvienodinti reikalavimai stojantiems į valstybės finansuojamas ir mokamas studijų vietas, studijų prieinamumui didinti įtvirtinta aukštojo mokslo socialinės dimensijos samprata, išgrynintos universitetų ir kolegijų misijos, sustiprinti taikomojo mokslo ir praktinės veiklos reikalavimai kolegijoms, patobulinti mokslo ir studijų finansavimo modeliai išskiriant bazinį ir skatinamąjį finansavimą už pasiekimus. Įsteigta industrinė doktorantūra. Pertvarkyta Lietuvos mokslo taryba.

Kultūros srityje praplėsta Kultūros paso paslaugų įvairovė, pagerinta šių paslaugų kokybė ir jų prieinamumas. Priimti sprendimai dėl nuolatinės 9 proc. pridėtinės vertės mokesčio (PVM) lengvatos visų rūšių meno ir kultūros įstaigų, meno ir kultūros renginių lankymui, el. knygoms ir el. neperiodiniams informaciniais leidiniams. Įvykdyta Lietuvos kultūros instituto reforma, kuri įgalins institutą vykdyti kryptingą ir efektyvią Lietuvos kultūros sklaidą užsienyje. Intensyviai dirbama prie kultūrinės edukacijos integravimo į formalųjį ir neformalųjį ugdymą bei mokymąsi visą gyvenimą veiklą. Daug dėmesio skiriama regioninės kultūros politikos įgyvendinimui. Pradėti kurti inovatyvūs atminties institucijų veiklos ir jos finansavimo mechanizmai. Įgyvendinta programa „Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022“, kuri sukūrė galimybę plėtoti kultūrinį turizmą ir stiprinti Kauno ir Lietuvos įvaizdį Europoje ir už jos ribų.

Socialinės apsaugos ir darbo srityje pertvarkyta vienišiams asmenims skiriamų išmokų sistema ir visiems vienišiams pensinio amžiaus bei negalią turintiems asmenims pradėta mokėti vienišo asmens išmoka. Vaiko globos (rūpybos) išmokos pradėtos diferencijuoti pagal globojamųjų (rūpinamų) vaikų amžių, pripažįstant su amžiumi didėjančius vaiko poreikius. Paspirtas pensijų indeksavimas – tol, kol vidutinės senatvės pensijos santykis su vidutiniu neto darbo užmokesčiu šalyje nepasieks 50 proc. ir (arba) paskutinis paskelbtas pagyvenusių asmenų skurdo lygis nepasieks 25 proc., individualioji pensijų dalis bus didinama sparčiau. Priimti įstatymų pakeitimai negalios reformai įgyvendinti ir pasiruošta reformos įgyvendinimui nuo 2024 m. sausio 1 d. Vertinama, kad teigiamus negalios reformos pokyčius turėtų pajusti daugiau nei 220 tūkst. žmonių, turinčių negalią. Sukurta asmeninės pagalbos neįgaliesiems sistema –savivaldybėse pradėta teikti valstybės biudžeto lėšomis finansuojama asmeninio asistento individualiai teikiama pagalba neįgaliajam vykdyti veiklas, kurių dėl negalios jis negali atlikti savarankiškai ir kurios būtinos siekiant gyventi savarankiškai ir veikti visose gyvenimo srityse. Priėmus Transporto veiklos pagrindų įstatymo pakeitimus ir jų įgyvendinamuosius teisės aktus, nustatyta, kad visos naujos viešojo transporto priemonės turi būti pritaikytos negalią turintiems ir kitiems riboto judumo asmenims: neįgaliojo vežimėlių naudotojams turi būti įrengtos saugios ir pritaikytos vietos, apie maršrutą ir stoteles klausos negalią turinčius keleivius turėtų informuoti švieslentės, o regos negalią turintiems – skambėti garsiniai pranešimai. Tai leis sumažinti skirtingų visuomenės grupių atskirtį ir sukurs jų poreikius atitinkančias galimybes visavertiškai įsitraukti į mokslus, darbus, laisvalaikio veiklas. Sudarytos sąlygos vienišiams tėvams pretenduoti į socialinio būsto nuomą ne eilės tvarka, padidinti subsidijų dydžiai. Priimtose Socialinių paslaugų įstatymo pataisos, kuriomis reglamentuota nauja socialinių paslaugų rūšis – prevencinės paslaugos asmenims, šeimoms ir bendruomenėms, padedančios žmonėms suteikti kokybišką kompleksinę pagalbą sprendžiant gyvenime iškilusias problemas, kol jos dar netapo socialine rizika. Taip pat įteisintos kompleksinės pagalbos šeimai paslaugos, kurios bus užtikrinamos kiekvienoje savivaldybėje per bendruomeninius šeimos namus, jiems organizuojant šias paslaugas vieno langelio principu. Įteisintas apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderis, siekiant užtikrinti nukentėjusių žmonių apsaugą, taip pat efektyvinama pagalba smurtą artimoje aplinkoje patiriančiam ar patyrusiam asmeniui (akredituota 20 organizacijų, galinčių teikti specializuotą kompleksinę pagalbą smurto aukoms visoje Lietuvoje).

Sveikatos apsaugos srityje reorganizuotos visuomenės sveikatos priežiūros įstaigos: Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras prijungtas prie Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos – taip sukurta viena imunoprofilaktiką koordinuojanti įstaiga. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras, Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras ir Valstybinis psichikos sveikatos centras prijungti prie Higienos instituto,

kuriam perėjo išvardytų įstaigų teisės ir pareigos. Išplėstas aktyvių ir sveikatą stiprinančių mokyklų tinklas, sukurtas naujas pagalbos savižudybės grėsmę patiriantiems asmenims teikimo modelis. Įteisintas regioninio bendradarbiavimo modeliu pagrįsto asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklo sukūrimas. Peržiūrėta gydytojų rezidentų rengimo tvarka, kurioje numatyta diegti etapinių (pakopinių) kompetencijų modelį, išplėstos rezidentūros bazės, taip sudarant sąlygas daugiau laiko gydytojams rezidentams praleisti regionuose. Priimti Farmacijos įstatymo pakeitimai, kurie leis daugiau šalies gyventojų pasinaudoti kompensacijomis vaistams, o racionaliau naudojamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžeto lėšos sudarys sąlygas įtraukti naujus vaistus į kompensavimo sistemą. Vykdoma greitosios medicinos pagalbos (GMP) tinklo reforma. Daug dėmesio skiriama ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo sistemos pertvarkai įgyvendinti. Priimtas Pakartotinio sveikatos duomenų panaudojimo įstatymas, kuris reglamentuoja pakartotinai naudoti tinkamų informacinėse sistemose sukauptų sveikatos duomenų naudojimą visuomenei svarbiems tikslams pasiekti, užtikrinant teisę į privatumą ir asmens duomenų apsaugą. Siekiant gerinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą, priimti teisės aktai, įtvirtinantys pacientų pavėžėjimo paslaugą.

Ekonomikos konkurencingumo srityje veiklą pradėjo Inovacijų agentūra, atsakinga už inovacijų ekosistemą ir inovacijų skatinimą visuose verslo vystymo etapuose. Sukurtas ir pradėtas įgyvendinti misijomis grįstų mokslo ir inovacijų programų modelis. Siekiant mažinti prekybos su Kinija apribojimų padarinius, pradėtos teikti paskolos nuo trečiųjų šalių veiksmų nukentėjusiems verslo subjektams, praplėstas Lietuvos prioritetinių eksporto ir bendradarbiavimo inovacijų srityje rinkų sąrašas. Sustiprintas ekonominis atstovavimas pasauliniu mastu strategiškai svarbiose JAV ir Vokietijos rinkose – čia pradėjo dirbti po tris komercijos atašė, taip pat atidaryta prekybos atstovybė Taipėjuje (iš viso 2022 m. pabaigoje veikė 16-os komercijos atašė tinklas). Lietuva gavo naujus eksporto leidimus žemės ūkio ir maisto produktų eksportui į prioritetines rinkas – JAV, Japoniją, Taivaną ir kitas Pietryčių Azijos šalis. Valstybės pritrauktų tiesioginių užsienio investicijų suma siekė 423 mln. eurų, Lietuvoje pradėti vykdyti 57 užsienio investicijų projektai, kurie sukurs apie 5 tūkst. darbo vietų. Administracinė našta verslui sumažinta beveik 18 mln. eurų. Vyriausybės sprendimu į Klaipėdos jūrų uostą atvykstantiems laivams, gabenantiems paskirstymui skirtus krovinius, pradėta taikyti 100 proc. nuolaida tonažo rinkliavai – tai paskatino naujų konteinerinių linijų įregistravimą ir leido sumažinti krovybos praradimus, kuriuos lėmė baltarusiškų trąšų krovybos nutraukimas dėl JAV ir Europos Sąjungos (ES) įvestų sankcijų Baltarusijai. Įvykdyti penktosios kartos judriajam ryšiui (5G) skirti radijo dažnių aukcionai, iškart po jų mobiliojo ryšio operatoriai pradėjo masinę 5G ryšio plėtrą. Su mobiliojo ryšio operatoriais ir susijusiomis institucijomis pasirašytas 5G memorandumas, pritarta telekomunikacijų sektoriaus reguliavimo pertvarkai (priimtas Elektroninių ryšių įstatymas), suplanuotos strateginių kelių rekonstrukcijos, Lietuvoje pradėtos teikti plačiajuosčio palydovinio interneto paslaugos. Baigus tiesti dujotiekių jungtį tarp Lenkijos ir Lietuvos (GIPL), fiziškai sujungtos abiejų valstybių gamtinių dujų perdavimo sistemos, užbaigtos plaukiojančio suskystintų gamtinių dujų laivo-saugyklos (FSRU) įsigijimo konkurso procedūros, pradėtas statyti galingas 200 MW baterijų parkas. 2021 m. pertvarkyta kelių finansavimo sistema – skaidresnė, ilgalaikiu planavimu pagrįsta ir orientuota į savivaldą, pradėta penkių susisiekimo sektoriaus valstybės įmonių pertvarka, pakeistos Kelių eismo taisyklės, pagal kurias miestuose numatoma įrengti dviračių gatves, efektyviau organizuoti specialiojo ir viešojo transporto eismą, numatyti atskirus šviesoforo signalus maršrutiniam transportui.

Žaliojo kurso srityje parengta Nacionalinė klimato kaitos valdymo darbotvarkė, numatanti, kaip iki 2050 m. Lietuvai tapti klimatui neutralia šalimi, padėtas pagrindas Lietuvos

ekonomikos transformacijai į žiedinę, priimant ES reikalavimus perkeliančią reguliavimą. Supaprastinti statybos ir renovacijos procesai, pakeista žaliųjų viešųjų pirkimų organizavimo tvarka ir pradėtos įgyvendinti kitos žaliųjų pirkimų skatinimo iniciatyvos. Pradėta žemės valdymo ir naudojimo reforma (bus įgyvendinta iki 2024 m. pradžios), skirta bendrai valstybės politikai nuosekliai formuoti aplinkosaugos, valstybinės žemės valdymo ir naudojimo, teritorijų planavimo, urbanistikos, statybos ir jos priežiūros srityse. Vandentvarkos įmonės įgaliotos ne tik sureguliuoti nuotekų tvarkymą miestuose ir miesteliuose, bet ir padėti gyventojams įsirengti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemas privačiuose sklypuose. Pertvarkyta Lietuvos saugomų teritorijų valdymo sistema. Įvykdyta svarbi pakuočių atliekų tvarkymo reforma. Nustatyta, kad gamintojai ir importuotojai turi prisiimti daug didesnę finansinę atsakomybę už pakuočių atliekų tvarkymą, pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūros įrengimą, plėtrą, priežiūrą ir atnaujinimą, savivaldybės – tobulinti pakuočių atliekų surinkimo ir rūšiavimo infrastruktūrą, kad visiems komunalinių atliekų turėtojams būtų užtikrinta patogi ir kokybiška pakuočių atliekų rūšiavimo paslauga. Siekiant mažinti atliekų susidarymą ir skatinti susidariusias atliekas panaudoti kaip vietinę žaliavą, patvirtintas Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo planas iki 2027 m. Sudarytos sąlygos taikyti bearinges technologijas, kurios leidžia sutaupyti apie 40 proc. visų gamyboje naudojamų išteklių (degalų, trąšų ir kt.). Įsteigtas Darnaus judumo fondas, skirtas alternatyviųjų degalų ir transporto priemonių infrastruktūros plėtrai finansuoti. Sukurtas viešosios elektromobilių įkrovimo infrastruktūros ir jos plėtros iki 2030 m. žemėlapis, sudaryta galimybė tiek gyventojams, tiek įmonėms gauti kompensacijas gryniesiems elektromobiliams įsigyti. Priimtas atsinaujinančios energijos proveržio įstatymų paketas, kuriuo panaikintos ilgą laiką egzistavusios teisinės kliūtys ir pertekliniai biurokratiniai nuosavos elektros energijos gamybos reikalavimai. Priimti sprendimai, skirti efektyvesnei renovacijai skatinti, numatytos lankstesnės sąlygos panaudoti atliekinę šilumą ir dekarbonizuoti šilumos tiekimo sistemą. Parengtas ir Seimui pateiktas Šilumos ūkio įstatymas, kuriame įtvirtinti kompleksiniai sprendimai dėl šilumos sektoriaus efektyvumo didinimo: nurodyti principai ir reikalavimai privalomi rengiant 10 metų šilumos ūkio specialiuosius planus ir investicinius planus; sudarytos lankstesnės sąlygos panaudoti atliekinę šilumą ir dekarbonizuoti šilumos tiekimo sistemą; sugriežtinta kontrolė, atsakomybės ir sankcijų už nustatytus pažeidimus tvarka; nustatyti nauji šilumos kainodaros principai.

Įgyvendinant regioninę politiką, regioniniam ir vietos lygmeniui suteikta daugiau laisvės ir atsakomybės už investicijų prioritetų nustatymą ir įgyvendinimą (numatyta galimybė ne tik prisidėti prie nacionalinio lygmens iššūkių sprendimo, bet ir nustatyti konkrečiam regionui aktualias problemas, susiplanuoti joms spręsti reikalingas priemones ir investicijas). Parengta ir patvirtinta 2022–2030 m. Regionų plėtros programa, kurioje nustatytos pagrindinės regioninės politikos gairės ir regionų plėtros planams įgyvendinti skirtas finansavimas (1,6 mlrd. eurų ES fondų lėšų). Sukurta ir pradėjo veikti ekspertinės ir metodinės pagalbos teikimo regionų plėtros tarybų administracijoms ir savivaldybėms, rengiančioms 2022–2030 m. laikotarpio regionų plėtros planus, sistema. Priimtas skolinimosi galimybes plačiau savivaldai atveriantis Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo pakeitimo įstatymas, sudarantis sąlygas sklandžiau įgyvendinti ES lėšomis finansuojamus investicinius projektus. Atnaujinta Vyriausybės ir savivaldos partnerystė, darbą pradėjo Darnios plėtros koordinavimo komisija.

Šalies teisinėje sistemoje, atsisakyta teismams nebūdingų funkcijų – pakeitimai atneš trigubą naudą: asmenys sutaupys laiko ir lėšų, kurias iki šiol turėjo skirti atstovavimui teisme; apie 15 proc. sumažės teismų darbo krūvis, dėl to jie galės daugiau dėmesio skirti sudėtingesnėms byloms ir greičiau jas išnagrinėti. Siekiant subalansuoti apylinkių teismų teisėjų

darbo krūvį ir optimizuoti finansų valdymą, parengti ir priimti sprendimai dėl teismų tinklo optimizavimo. Visa apimtimi pradėjo veikti Teisinės pagalbos paslaugų informacinė sistema (TEISIS), užtikrinanti galimybę gauti valstybės finansuojamas teisinės paslaugas – pirminę ir antrinę teisinę pagalbą nuotoliniu būdu. Kalėjimų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos reorganizuotos į Lietuvos kalėjimų tarnybą. Įteisintos priemonės, kurios didina probacijos sistemos veiksmingumą, skatina nuteistųjų resocializaciją ir taip mažina pakartotinį nusikalstamumą. Supaprastintos sąlygos reikšti kolektyvinius ieškinius ginant vartotojų viešąjį interesą. Vyriausybė padidino notaro paslaugų prieinamumą (pradėtos teikti nuotoliniu būdu) ir baudžiamojo proceso viešumą (numatyta nuotolinio baudžiamojo proceso galimybė), peržiūrėjo bausmių vykdymo ir probacijos procesus, kad nuteistųjų resocializacija būtų efektyvesnė ir mažėtų pakartotinis nusikalstamumas. Siekiant mažinti diskriminavimo apraiškas Lietuvos visuomenėje, patvirtintos Baudžiamojo kodekso pataisos, kuriomis baudžiamosios teisės priemonėmis sudaromos prielaidos veiksmingiau kovoti su kai kuriomis rasizmo ir ksenofobijos formomis. Įsigaliojo Asmens vardo ir pavardės rašymo dokumentuose įstatymas, kuriuo sudaryta galimybė ne lietuvių tautybės Lietuvos Respublikos piliečiams ir jų vaikams asmens tapatybės dokumentuose ir civilinės būklės aktų įrašuose asmenvardžius rašyti originalia forma.

Viešojo sektoriaus srityje pasirengta Valstybės tarnybos reformos įgyvendinimui – priimti pokyčiui įgyvendinti reikalingi teisės aktai, o nuo 2024 m. sausio 1 d. prasideda realus reformos įgyvendinimas. Valstybės tarnybos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos pertvarkytas į Viešojo valdymo agentūrą, atsakingą už centralizuotą valstybės tarnybos vadovų korpuso valdymą ir viso viešojo sektoriaus žmogiškųjų išteklių valdymo koordinavimą. Atlikta administracinių ir viešųjų paslaugų inventorizacija, sukurtas šių paslaugų perkėlimo į elektroninę erdvę mechanizmas. Lietuvos statistikos departamentas pertvarkytas į Valstybės duomenų agentūrą, kuri tampa duomenimis grįsto valdymo kritine infrastruktūra, gebančia pateikti didelę dalį reikalingų duomenų, o prireikus – greitai integruoti naujus duomenis. Nuosekliai vykdomi darbai įgyvendinant valstybės valdomų įmonių pertvarką.

Finansų politikos srityje parengtas ir su Europos Komisija suderintas 2,225 mlrd. eurų vertės investicijų reformoms planas „Naujos kartos Lietuva“. Priimtos Strateginio valdymo įstatymo ir susijusių įstatymų pataisos, patvirtinta nauja Strateginio valdymo metodika. Nustatytos ilgalaikės 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano (NPP) investicijų kryptys, patvirtinta didžioji dalis pažangos priemonių, detalizuojančių konkrečias investicijų kryptis. Patvirtintas šešėlinę ekonomiką ir pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) atotrūkį mažinantis planas, taip pat 2022–2024 m. akcizų tarifų didinimo planas. Priimti Mokesčių administravimo įstatymo ir su juo susijusių įstatymų pakeitimai, kuriais siekiama prisidėti prie nuoseklaus šešėlinės ekonomikos ir pridėtinės vertės mokesčio (PVM) atotrūkio mažinimo. 2021 m. priėmus Loterijų ir lošimų mokesčio įstatymo pataisas, padidintas lošimų sektoriaus skaidrumas ir nustatytas teisingesnis pajamų apmokestinimas. Siekiant užtikrinti didesnę skaidrumą ir mažinti administracinę naštą, iš esmės atnaujintas Buhalterinės apskaitos įstatymas – pakeistas ne tik jo pavadinimas („Finansinės apskaitos įstatymas“), bet ir pirmą kartą nuo 1993 m. patobulintas skaitmenizuotas dokumentų teikimas, suteikta daugiau laisvės specialistams organizuoti apskaitą ir pasirinkti reikiamas vidaus kontrolės priemones, palengvinant verslo administravimą. Įgyvendindama Nemokumo direktyvos nuostatas, Vyriausybė sukūrė Ankstyvojo perspėjimo sistemą, kurios tikslas – padėti išlaikyti gyvybingumą ir išsaugoti sukurtas darbo vietas. Ankstyvojo perspėjimo sistema gali naudotis finansinių sunkumų patiriantys ūkio subjektai, siekiantys išvengti nemokumo ir užtikrinti turimo verslo gyvybingumą. 5 Lietuvos miestuose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Palangoje ir Neringoje) parduotas valstybės reikmėms

nereikalingu pripažintas turtas. Tai lėmė didesnę (–4,3 proc.), nei planuota (–2,2 proc.), centralizuotai valdomo administracinės paskirties valstybės nekilnojamojo turto (toliau – AVNT) ploto mažėjimą, lyginant jį su 2021 m. užfiksuotu 665 tūkst. kv. metrų dydžio centralizuotai valdomo AVNT portfeliu. Toks centralizuotai valdomo AVNT ploto sumažėjimas per metus leis sutaupyti apie 0,41 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, skiriamų AVNT eksploatacijai, priežiūrai ir remontui. 2022 m. už viešuose aukcionuose parduotą VNT į valstybės biudžetą gauta daugiau nei 15 mln. eurų.

Gynybos srityje, įgyvendinant programinius įsipareigojimus, nuosekliai didinamos išlaidos gynybai, kurios 2024 m. valstybės biudžete jau siekia 2,71 proc. BVP. Išaugus sąjungininkų skaičiui ir pajėgumams Lietuvoje, pastatytos trys laikinos stovyklos, plečiami kariniai poligonai ir kuriama sąjungininkų priėmimo infrastruktūra. Didinant valstybės ir visuomenės atsparumą bei pasirengimą atremti įvairias grėsmes, sustiprinta Lietuvos šaulių sąjunga (LŠS): priimtose LŠS įstatymo pataisos, numatančios platesnes LŠS veiklos kryptis. Įsteigtas Regioninis kibernetinės gynybos centras, kurio pagrindinis tikslas – stiprinti atsparumą kibernetinėms grėsmėms – kartu su tarptautiniais partneriais rengti ir mokyti ekspertus, plėtoti naujas technologijas ir užtikrinti rizikų ir grėsmių stebėjimą. Siekiant užtikrinti kritinės infrastruktūros atsparumą, parengti norminių aktų pakeitimai, kuriuose nustatyta, jog kritinėje infrastruktūroje (įskaitant 5G) būtų naudojama tik patikimų gamintojų įranga. Viešajam saugumui užtikrinti įrengtas fizinis barjeras valstybės sienos su Baltarusijos Respublika ruože, 96,2 proc. ES išorės sienos (Lietuvos dalies) saugoma moderniomis sienos stebėjimo technologijomis. Įsteigtas ir nuo 2023 m. sausio 1 d. veiklą pradėjo Nacionalinis krizių valdymo centras, jis tampa pagrindine valstybės įvairaus pobūdžio krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo koordinavimo institucija. Sukurtas parengties pareigūnų institutas, kuris turėtų tapti valstybės atsparumo užtikrinimo ašimi. Organizuota plataus masto informacinė civilinės saugos kampanija „Esame komanda – turime planą“, įvairiais komunikacijos kanalais informacija apie pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms pasiekė daugiau nei 2 mln. Lietuvos gyventojų, sukurta ekstremaliosioms situacijoms pasiruošti skirta interneto svetainė www.lt72.lt. Pagerintas statutinių pareigūnų aprūpinimas pagal nustatytus standartus. Energetinio saugumo srityje oficialiai atidaryta 508 km ilgio Lietuvos ir Lenkijos dujotiekių GIPL jungtis, kuri nutraukė Baltijos valstybių ir Suomijos energetinę izoliaciją, integruodama šalis į bendrą ES dujų tinklą. GIPL dujotiekis sustiprina regiono energetinę nepriklausomybę, gerina regiono galimybes apsirūpinti dujomis ir leidžia panaudoti visą Klaipėdos SGD terminalo potencialą. Per Lietuvos elektros sistemos savarankiško veikimo bandymą Lietuvos elektros tinklas buvo pirmą kartą atjungtas nuo Rusijos kontroliuojamos IPS / UPS sistemos ir šis bandymas buvo sėkmingas – taip žengtas vienas iš svarbiausių pasirengimo elektros sistemos sinchronizacijai su kontinentinės Europos tinklais žingsnių.

Užsienio politikos srityje įvykdyta diplomatinės tarnybos pertvarka, kuria siekiama sukurti efektyvią, veiksmingą, gebančią laiku reaguoti į aplinkos pokyčius, konkurencingą ir karjeros požiūriu patrauklią diplomatinę tarnybą. Priimtas istorinis sprendimas dėl ES kandidatės statuso suteikimo Ukrainai ir Moldovos Respublikai. Sėkmingai suorganizuotas NATO viršūnių susitikimas Vilniuje, kurio metu pavyko pasiekti naujų NATO gynybos planų, sąjungininkų Europoje įsipareigojimo reikšmingai didinti gynybos išlaidas, į reikšmingų svarstymų lygį iškelti Ukrainos narystės NATO klausimą, sureikšminti NATO partnerystes su Japonija, Korėjos Respublika, Australija ir Naująja Zelandija. Kartu su verslu, kitomis atsakingomis institucijomis sėkmingai perbraižytas Lietuvos ekonominių interesų žemėlapis – apie 90 proc. Lietuvos eksporto nukreipta tik į demokratinio pasaulio šalis, ES, NATO, EBPO nares. Įsteigtos

atstovybės Šveicarijoje, Miunchene, biuras Skopjėje. Įtvirtinta strateginė partnerystė su Japonija, atidaryta Lietuvos ambasada Singapūre, patvirtintos Indijos ir Ramiojo vandenynų strategijos gairės. Stiprindama vystomojo bendradarbiavimo politiką, Lietuva vystomajam bendradarbiavimui 2022 m. skyrė 231,3 mln. eurų (0,36 proc. BNP). Lietuva ir Jungtinė Karalystė pasirašė strateginio bendradarbiavimo deklaraciją. Lietuva pirmą kartą išrinkta į Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybą 2022–2024 metų laikotarpiui. 2021–2022 m. Lietuva pirmininkavo ES Baltijos jūros regiono strategijos (toliau – ESBJRS) nacionalinių koordinatorių grupei. Vyriausybė ryšių su diaspora veiklą vykdė 48 šalyse, įsteigta diasporos reikalus kuriojančio diplomato pareigybė Lietuvos generaliniame konsulate Čikagoje (JAV). Stiprindama vystomojo bendradarbiavimo politiką, Lietuva tapo EBPO Paramos vystymuisi komiteto nare.

Projektas aptartas 2023 m. gruodžio 19 d. tarpinstituciniame pasitarime, patikslintas pagal pateiktus pasiūlymus.

Projektas paskelbtas Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje.

Projektą parengė Ministro Pirmininko patarėja Laura Liutvinskienė (tel. +370 5 2098828, el. p. laura.liutvinskiene@lr.lt) ir Vyriausybės kanceliarijos Strateginio valdymo grupės vadovė Daiva Žaromskytė-Rastenė (tel. +370 5 2098776, el. p. daiva.zaromskyte@lr.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimo Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ pakeitimo“ projektas, 1 lapas.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimo Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto priedas – Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas, 14 lapų.

Ministrė Pirmininkė

Ingrida Šimonytė